

**Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Villreinsenter Nord
Hjerkinhusvegen 33
2661 Hjerkin

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 911 61 458
sfinpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/rondane-dovre>

I følge liste

Saksbehandler Trond Stensby

Vår ref. 2021/2699-11 432.4

Deres ref.

Dato 03.09.2021

Melding om vedtak - Hemmeldalen NR - flytting av hytte til Store Stensjøen - gnr. 24 bnr. 54 i Åmot kommune - Torild Arnestad - Erik Mønness

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i møte 20.08.21, sak 41/2021 gjort slik vedtak:
«Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Torild Arnestad og Erik Mønness avslag på søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat § 3, pkt. 3. Avslaget begrunnes med:

- *Det omsøkte tiltaket*
 - *er i strid med verneformålet*
 - *vil ha en nevneverdig påvirkning på verneverdiene.*
- *En dispensasjon vil lett gi presedens til lignende søknader.*
- *Flytting av hytta «Halvfjerds», fra området nær Hemla til Store Stensjøen, er vurdert å ha liten eller ingen positiv virkning for villreinens bruk av området.»*

Utskrift av saken følger vedlagt.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Trond Stensby
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Mottakerliste:

Toril Arnestad	Åsbygdsveien 706	2450	RENA
Erik Neslein Mønness	Åsbygdsveien 706	2450	Rena

Kopi til:

Villreinnemnda for Rondane og Sørkletten	c/o Fylkesmannen i Oppland, boks 987	2604	LILLEHAMMER
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER

Nasjonalpark	Dovre, Rondane
Naturreservat	Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkinntjønnin
Landskapsvernområde	Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

Runa Skyrud (SNO)
Åmot kommune
Eirin Berge

Torget 1

2450 RENA

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2021/2699-2

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 04.03.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	19/2021	17.03.2021
Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyret	13/2021	18.08.2021
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	41/2021	20.08.2021

Hemmaldalen NR - flytting av hytte til Store Stensjøen - gnr. 24 bnr. 54 i Åmot kommune - Torild Arnestad - Erik Mønness

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Torild Arnestad og Erik Mønness avslag på søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat § 3, pkt. 3. Avslaget begrunnes med:

- Det omsøkte tiltaket
 - er i strid med verneformålet
 - vil ha en nevneverdig påvirkning på verneverdiene.
- En dispensasjon vil lett gi presedens til lignende søknader.
- Flytting av hytta «Halvfjerds», fra området nær Hemla til Store Stensjøen, er vurdert å ha liten eller ingen positiv virkning for villreinens bruk av området.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 17.03.2021

Halvor Dahle Meland stilte spørsmål til styret hvorvidt han kunne være inhabil i saken grunnet familie bekjentskap og grunneierinteresser i området. Halvor Dahle Meland sin egen vurdering var at han ikke var inhabil.

Samtlige medlemmer fikk anledning til å vurdere habilitetsspørsmålet og samtlige styremedlemmer fant Halvor Dahle Meland habil i foreliggende sak.

Halvor Dahle-Meland fremmet deretter forslag om å utsette saken i påvente av at styret kunne gjennomføre befarings.

Det ble stemt over om styret skulle realitetsbehandle saken i styremøte slik den forelå, eller om saken skulle utsettes.

Følgende stemte for utsettelse av saken: Even Moen, Guri Ruste, Eldri Siem, Halvor Dahle-Meland, Laila Bårdsløkken, Ole T. Muriteigen

Følgende stemte for realitetsbehandling av saken i styremøtet: Kristian Ulen, Magnar Brattlien, Jørn Eriksen, Kristin Langtjernet

Med 6 mot 4 stemmer ble det vedtatt at saken utsettes i påvente av befaring.

Vedtak

Saken utsettes i påvente av befaring.

Saksprotokoll i Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyret - 18.08.2021

Det ble gjennomført befaring til Torild Arnestad og Erik Neslein Mønness hytte Halvfjerds og hytte ved Store Stensjøen i Hemmeldalen NR.

Med på befaringsgruppen var:

- Ole Tvette Muriteigen, leder, Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
- Erik Neslein Mønness, søker/tiltakshaver
- Halvor Dahle Meland, medlem Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
- Ole Erik Hørtstad, ordfører i Åmot kommune
- Runa Skyrud, Statens naturoppsyn
- Trond Stensby, nasjonalparkforvalter.

AU-Rondane-Dovre nasjonalparkstyre hadde ellers ingen behandling av saken.

Vedtak

-

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 20.08.2021

Ole Tvette Muriteigen orienterte om befaring i Hemmeldalen NR onsdag 18.08.21.

Forslag til vedtak fra Halvor Dahle Meland:

«Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, samt vurderinger etter §§ 8-12 gis søker Torild Arnestad og Erik Mønness dispensasjon fra verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat, og gis tillatelse til å flytte hytta/bua Halvfjerds til omsøkt plassering.

Nasjonalparkforvalter gis i fullmakt å utarbeide de nærmere vilkår for tillatelsen.»

Forslaget fra Halvor Dahle Meland falt med 8 mot 3 stemmer: Halvor Dahle Meland, Guri Ruste og Laila Bårdsløkken.

Deretter ble innstillingen fra nasjonalparkforvalteren enstemmig vedtatt.

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Torild Arnestad og Erik Mønness avslag på søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat § 3, pkt. 3.

Avslaget begrunnes med:

- Det omsøkte tiltaket
 - er i strid med verneformålet
 - vil ha en nevneverdig påvirkning på verneverdiene.
- En dispensasjon vil lett gi presedens til lignende søknader.
- Flytting av hytta «Halvfjerds», fra området nær Hemla til Store Stensjøen, er vurdert å ha liten eller ingen positiv virkning for villreinens bruk av området.

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 SøknadVedlegg_Halvfjerds_ErikMønness

Andre dokumenter:

- E-post fra Erik Neslein Mønness, datert 24.02.21.
- Søknad fra Torild Arnestad og Erik Neslein Mønness, datert februar 2021.
- E-post til Erik Neslein Mønness, datert 10.02.21.
- E-post fra Erik Neslein Mønness, datert 10.02.21.
- E-post til Erik Neslein Mønness, datert 08.02.21.
- E-post fra Erik Neslein Mønness, datert 08.02.21.
- E-post til Erik Neslein Mønness, datert 26.01.21.

Saksopplysninger

Erik Neslein Mønnes har i e-post datert 24.02.21 sendt følgende:

«Vedlagt søknad om å flytte hytte «halvfjerds» fra nær Hemla elv til Stensjøen, begge i Hemmeldalen naturreservat.

Jeg har hatt orienterende uforpliktende telefonmøte med Eirin Berge.»

Torild Arnestad og Erik Neslein Mønness har sendt søknad datert februar 2021:

«Søkere: Toril Arnestad og Erik Mønness, sameiepartnere i Nordre Raufjellsameiet (1/8 del org.nr. 998 815 0889. sameiet har ikke eget gårds- og bruksnummer, men er knyttet til ulike gårdsbruk. Vår rett er nyttet til gnr 24/54 i Åmot kommune. Adresse Åsbygdsveien 706, 2450 Rena. Tlf 92649938. epost erik.monness@gmail.com

Om hytta Halvfjerds

Hytta ble flyttet dit fra eiendommen Hovind (Sorknes gård) antakelig i 1912 i forbindelse med overdragelse av jaktrettigheter (gnr 23/33). Grunnflate av hovedhuset er (ytre mål) 4,8x5,4 = 26kvm. Det er påbygd inngang 2,6x1,1 = 2,9kvm og et «kneppkammers» 2,1x1,8 = 3,8kvm. Til sammen 32,5kvm. Det er bølgeblikk på alle tak. Hovedhuset er i tømmer og er etter forholdene i grei forfatning. Se grunnriss side 15 og flere bilder side 3 til 10 i vedlegg.

Påbyggene i reisverk/panel er i lite god forfatning. Tømmerkroppen er tre-panelt utvendig. Dette må fjernes og reetableres/isoleres.. Peis/ovn må renoveres. Vinduer og dører må fornyes. Et vindu er sterkt skadet etter innbrudd av «Vandreren» i 2006. Opp-pussing vil måtte endre/utvide noe. Det er et nyere uthus satt opp i 1997 som erstatning for uthus som falt ned året før. Areal ca. 6kvm. Bilder side 11 i vedlegg.

Det betales eiendomsskatt for hytta til Åmot kommune, basert på verdi kr 126000.

Vi er i ferd med å vurdere omfattende vedlikehold av Halvfjerds. Det skal vi ha rett til i henhold til forskrift (Regjeringen 2006) «Generelle unntak: 10. Vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger, herunder bygninger, jakttårn, gjerder, sankekveer, bruer, klopper, merkede stier, skilt o.l. Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk».

«Dersom bygningen har et tak i noenlunde intakt stand, bør den kunne vedlikeholdes i henhold til verneforskriftens § 4 punkt 10» Forvaltningsplanen (2011, revidert 2020)

Lokalisering

Åmot kommune. Nordre Raufjellsameiet. I Hemmeldalen naturreservat, vest for elv Hemla. UTM-33, ca koordinater, **NORD: 6792267 ØST: 289916. ca730moh.** (se kart side 1 i billedvedlegg)

Stensjøbua.

En jaktbu var satt opp av Peter Arnestad i 1946. I 2001 fikk vi ferdigbygget til en ny bu etter søknad til kommune og fylkesmann. Stensjøbua er brutto 7,3x6,3 = 46kvm, inkludert 8kvm ved/båthus og 4kvm utvendig tram. Netto hytte 32kvm. Vi driver fiske og villreinjakt fra bua, samt sommer og vinterturer. Det er en separat utedo. Bilder side 12-14, grunnriss side 15. Hensikt med flytting.

Et vedlikehold vil føre til økt ferdsel langs Hemla. Flytting til Store Stensjøen vil medføre et bygg til ved et sted der det allerede er ferdsel, men ikke økt ferdsel. Det går sommersti dit fra Dambua/Skramstadsætra. Det kjøres skiløype dit om vinteren. Det er 5 hytter rett ved store Stensjøen og 2 hytter like ved (Bergesjøen). Fire av disse ble renovert/utvidet/nybygget omkring år 2000.

Området ned mot Hemla vil få redusert ferdsel. Det er en (nå) umerket sti til Halvferds fra Nedre Hemmeldalen. Totalt sett vil det medføre konsentrasjon av ferdsel til et mindre areal. Dette gjelder både eget opphold, samt årlig vintertransport for innkjøring av brensel, proviant

og utstyr for vedlikehold. Vi tenker da at tomten kan ryddes fullstendig, og en natursituasjon kan reetableres.

Omsøkt ny plassering

Samlokalisert med vår eksisterende hytte ved Store Stensjøen, ca NORD: 6792006 ØST: 287303, ca 885 moh, ca. 2,6km flytting. Det er kun tømmerkroppen som kan flyttes. Den kan demonteres for transport Den må re-paneles og tilbygg reetableres. Området har fastmark og hytta kan settes på stein uten vesentlig graving. Uthuset kan om mulig flyttes slik det er. Det står nå rett på naturstein.

Plassering: Se kart side 2 og bilde side 14 i vedlegg.

Ny utforming

Ved flytting ønsker vi noe ombygging. Tømmerdelen har ca. 22kvm bruksareal. Vi ønsker et soverom på ca 8kvm til erstatning for «knepp-kammerset» (et utvendig påbygd soverom i reisverk), samt nyttalternativt inngangsparti. Se skisse grunnriss i vedlegget side 15 nederst. Fargekode: Brun er tømmerhytta. Grønn er eksisterende tilbygg som fjernes. Sort er nytt tilbygg. Ytterligere detaljer må vel avklares med Åmot kommune.

Transporter.

All transport må skje vinterstid på snøføre. På denne tiden av året er det skelden eller aldri villrein i området så langt syd. Det er for mye snø for å finne mat.

Villreinområde

Hemmedalen naturreservat ble opprettet med henblikk på å bevare leveområde for villreinstammen i Sør-Rondane. NINA viser til at stier og hytter påvirker reinens trekkmonster «Analysene viste også at både avstand til veg, hytter og løypenett hadde en betydelig effekt i modellene, og at avstand til det merke stinettet hadde størst effekt i modellen for sommersesongen» (NINA rapport 2010 nr. 551). En ny hytte ved store Stensjøen (byggestart 1999) var av (en annen) grunneier ønsket lagt til Skjærtjennet ca 1,2km sydøst for Stensjøen, men kommunen mente det var bedre å konsentrere nye bygg til der det alt var hytter.

GPS-plot viser (2009-2020), særlig i kalveperioden, at simlene holder seg mere i skogen langs Hemla elv enn oppe på snaufjellet (Stensjøen) (Høringsnotat 2021, Rondane Sør villreinområde). Se kartutsnitt i billedvedlegget side 2. Notatet viser også til at «Reinen har tatt skogsområdene mer og mer i bruk på begge sider av fjellet. Særlig i jakta er det en merkbar forskjell fra tidligere, reinen er mer i skogen og kommer seinere opp i fjellet». Trekk-kart for to radiomerkede simler viser samme mønster, mye trekk langs Hemla (side 3).

Vi mener det må være gunstig å få konsentrert menneskelig aktivitet. Ved å omplassere Halvfjerds til Stensjøen vil området langs Hemla «frigjøres» til villreinen.

Plan B.

Dersom omplassering ikke godkjennes, vil vi sette i gang rehabilitering av Halvfjerds der den er. Som vist over, så er dette noe vi kan sette i gang. Eventuelle utvidelser vet vi det må søkes om.

Om søkerne.

Toril Arnestad arvet begge hyttene av sin far, samt eiendomsretten i sameiet. Erik Mønness er hennes ektefelle. Vi har selv vært med å skjøtte område slik at det faktisk hadde noe for seg å opprette et reservat. Vi har nyttet området mye, sommer som vinter. Toril har vært opptatt av å få gjort noe med Halvfjerds lenge, og nå har vi tid. Vi mener området har viktige kvaliteter det er grunn til å ta vare på. Vi har minimert ellers lovlig motortransport, blant annet har vi trukket inn bølgeblikk til Halvfjerds på skikjelke. Erik har vært leder av Åmot villreinområde i flere ti-år.

Referanser.

Fylkesmannen i Hedmark (2011): Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat i Stor-Elvdal, Åmot, Hamar og Ringsaker kommuner, Hedmark fylke
Høringsnotat (2021). Rondane Sør villreinområde. Fra: Sollia Fjellstyre sollia@fjellstyrene.no
Sendt: 11. februar 2021 13:46
NINA (2010). Ferdsel i villreinens leveområder. NINA rapport 551.
Regjeringen (2006). Forskrift om verneplan for Rondane sør, vedlegg 1. Fredning av Hemmeldalen naturreservat, Stor-Elvdal, Åmot, Hamar og Ringsaker kommuner, Hedmark. I Lovdata.
Vedlegg: Bilder og kart. 15 sider”

E-post-utveksling med Erik Neslein Mønness er gjengitt i tabell 1.

Tabell 1. E-post-utveksling med Erik Neslein Mønness forut for søknaden.

Type Dato	Innhold
E-post til Erik Neslein Mønness, datert 26.01.21.	<p>Viser til din henvendelse via epostmottaket til Statsforvalteren i Innlandet angående Hemmeldalen NR.</p> <p>Det er riktig at Rondane-Dovre nasjonalparkstyre som er forvaltningsmyndighet for Hemmeldalen NR. Du kan gå inn på http://www.nasjonalparkstyre.no/Rondane-Dovre/ og lese mer om forvaltningen av de store verneområdene i Rondane og Hemmeldalen naturreservat. Her ligger også informasjon om sammensetningen av nasjonalparkstyre, vedtekter for styret, verneforskrifter, forvaltningsplaner mm.</p> <p>Henvendelser slik som søknader eller rapporter skal sendes sfinpost@statsforvalteren.no Dette fordi Statsforvalteren i Innlandet står for arkivtjenester og andre merkantile tjenester for nasjonalparkstyret. Du er også velkommen til å ta direkte kontakt med sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre. Her sitter 2 nasjonalparkforvaltere; Trond Stensby og meg selv, Eirin Berge. Vår kontaktinformasjon finner du også på hjemmesiden jeg har vist til over.</p> <p>Ser du er kjent med både verneforskriften og forvaltningsplanen for Hemmeldalen NR. Verneforskriften regulerer ulike tiltak og aktiviteter, deriblant motorferdsel og for eksempel tilbygg til og ombygging av eksisterende bygninger i reservatet. Til orientering skal forvaltningsplanen for Hemmeldalen NR revideres, og det arbeidet starter opp nå i 2021. Revisjonen skal skje sammen med revisjon av forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane. Her legges det opp til bred medvirkning. I vedtektene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre står det at det skal oppnevnes et rådgivende utvalg: «<i>Styret skal oppnevne et rådgivende utvalg. Utvalget skal bestå av representanter for de ulike interessene i området, som bl.a. grunneiere, andre særlig berørte offentlige organer som for eksempel friluftsråd, næringsliv, frivillige organisasjoner, bl.a. natur- og miljøorganisasjoner og lignende. Nasjonalparkstyret bør ha minst ett årlig dialogmøte med rådgivende utvalg.</i>»</p> <p>Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har etablert et rådgivende utvalg pr 10.6. 2020. Rådgivende utvalg sitter i perioden 2020-2023. I dette utvalget</p>

	<p>har Hemmeldalen NR en grunneierrepresentant - True Strand Schieldmann (medlem). Haaken Wilhelm Mathiesen er hennes vara. Hittil at det kun vært 1 møte i rådgivende utvalg, det var 22.oktober 2020.</p> <p>Rådgivende utvalg skal sikre et godt samarbeid mellom nasjonalparkstyret og parter med interesser i verneområdene. Utvalget skal ikke håndtere enkeltsaker, men kunne gi råd om overordnede strategier. Utvalget skal videre bidra med lokal kunnskap og komme med innspill om og drøfte, saker knyttet til forvaltning, bruk og utvikling av verneområdene (for eksempel saker som gjelder forvaltningsplan, skjøtselsplan, osv.)</p> <p>Det er verneforskriftens bestemmelser og retningslinjer i forvaltningsplan som legger rammer for aktivitet og tiltak i Hemmeldalen naturreservat.</p> <p>Ønsker du avklaringer på særskilte tema er du velkommen til å ta kontakt.</p>
E-post fra Erik Neslein Mønness , datert 08.02.21.	<p>Takk for svar. Jeg er i ferd med å søke om en hytteoppgradering/flytting. Har du et navn jeg kunne snakke med før jeg fremmer en formell søknad? Eller er det du som er rett kontakt.</p>
E-post til Erik Neslein Mønness, datert 08.02.21.	<p>Du kan ringe meg- jeg sitter i sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre (sekretariat består hos oss av 2 nasjonalparkforvaltere – fungerer som administrasjon) Det høres ut som om tiltaket vurderer er søknadspiktig – dreier det seg om faste installasjoner skal slike saker behandles av styret i styremøter – sekretariatet lager en innstilling (litt slik som administrasjonen i en kommune lager en innstilling til en sak som skal behandles i kommunestyret.) Ring meg du så tar vi en prat!</p>
E-post fra Erik Neslein Mønness , datert 10.02.21.	<p>Til telefonmøte i morgen. Dette er ikke en formell søknad, men et utkast for å kartlegge muligheter. Skjønner at du ikke kan gir forpliktende utsagn.</p>
E-post til Erik Neslein Mønness, datert 10.02.21.	<p>Takk for god bakgrunnsinformasjon til møtet i morgen. For å gjøre tilsvarende overfor deg har jeg laget en kort oppsummering under med bakgrunn i den informasjon du har sendt over og hva som gjelder i hht verneforskrift og forvaltningsplan. Da vil vi begge ha et godt utgangspunkt for dialogen i morgen.</p> <p>Flytting av hytte/jaktbu (eller annen bygning) fra et sted til et annet er å betrakte som oppføring av ny bygning. Dette gjelder både ihht verneforskriften og ihht plan- og bygningslov (PLB er det kommunen som håndterer). Dette gjelder for eksempel også dersom bygningen er i en slik stand at en fullstendig restaurering/oppbygging på samme sted er nødvendig – dette betraktes også som nybygg. Retningslinjene i forvaltningsplanen sier at tillatelse til oppføring av nye bygninger ikke kan påregnes gitt.</p>

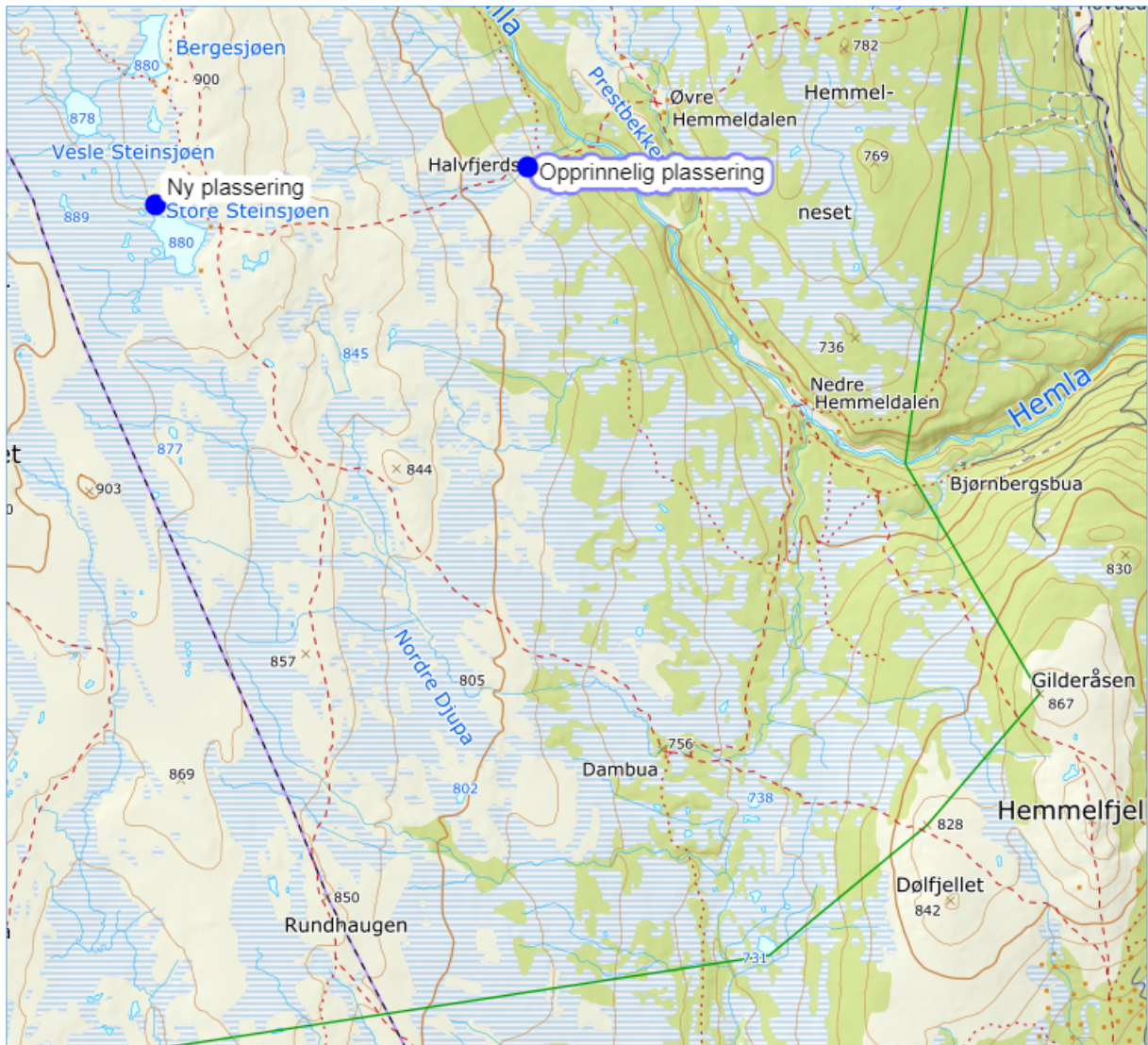

	<p>Du står selvsagt fritt til å søke om å flytte hytta. En slik søknad vil behandles etter naturmangfoldlovens § 48 om dispensasjon (1.ledd, 1.alternativ for tiltak som du har omsøkt). En søknad om dispensasjon må ikke stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være oppfylt for at forvaltningsmyndigheten kan vurdere om dispensasjon kan gis. Om vilkårene er oppfylt tilsier dette ikke at dispensasjon blir gitt – dette er en skjønnsmessig vurdering. Dispensasjonshjemmelen i § 48 1.ledd, 1.alternativ skal i første rekke anvendes på søknader som gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsregelen skal brukes som en sikkerhetsventil. Vernekategori, dvs hvor strengt vern har også betydning i denne vurderingen. Naturreservat er den strengeste vernekategorien og her skal utviklingen være naturstyrt.</p> <p>Rondane-Dovre nasjonalparkstyre legger verneforskrift og forvaltningsplan til grunn for sin vurdering.</p> <p>I forvaltningsplanen står det følgende om bygninger, vedlikehold, ombygninger og tilbygg s 25-26:</p> <p><i>Ordinært vedlikehold og reparasjoner av eksisterende bygninger kan utføres uten at det krever melding eller tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Vedlikeholdsarbeid på bygninger vil ofte være begrunnet i opprustning av teknisk og funksjonell standard slik som tetting mot trekk, etterisolering, montering av nye vinduer, reparasjoner av tak, ytterkledning og fundamentering mm.</i></p> <p><i>Utgangspunktet for vedlikehold av seterbygninger, buer, naust og hytter er at nødvendige arbeider skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk, og at reparasjoner er å foretrekke framfor hele utskiftninger der dette er mulig.</i></p> <p><i>Ved vedlikehold av eksisterende bygninger kan problemstillingen dukke opp hvorvidt et husvære skal regnes som en fullverdig bygning, eller om forfallet har gått så langt at vedlikehold i praksis vil si å reise et nytt bygg helt fra grunnen av. I utgangspunktet vil det være naturlig å legge en helhetsvurdering til grunn, der takets tilstand tillegges betydelig vekt. Dersom bygningen har et tak i noenlunde intakt stand, bør den kunne vedlikeholdes i henhold til verneforskriftens § 4 punkt 10. I motsatt fall må planer om restaurering av bygning på samme sted betraktes som nybygg og behandles som en ordinær dispensasjonssak.</i></p> <p><i>Påbygginger/tilbygg til eksisterende bygninger er ikke å betrakte som vedlikehold, uansett omfang. Gjennomføring av slike byggetiltak krever derfor dispensasjon med hjemmel i verneforskriftens § 5 punkt 1. Forutsetninger for å gi dispensasjon for tilbygg/ombygging bør være at</i></p>
--	--

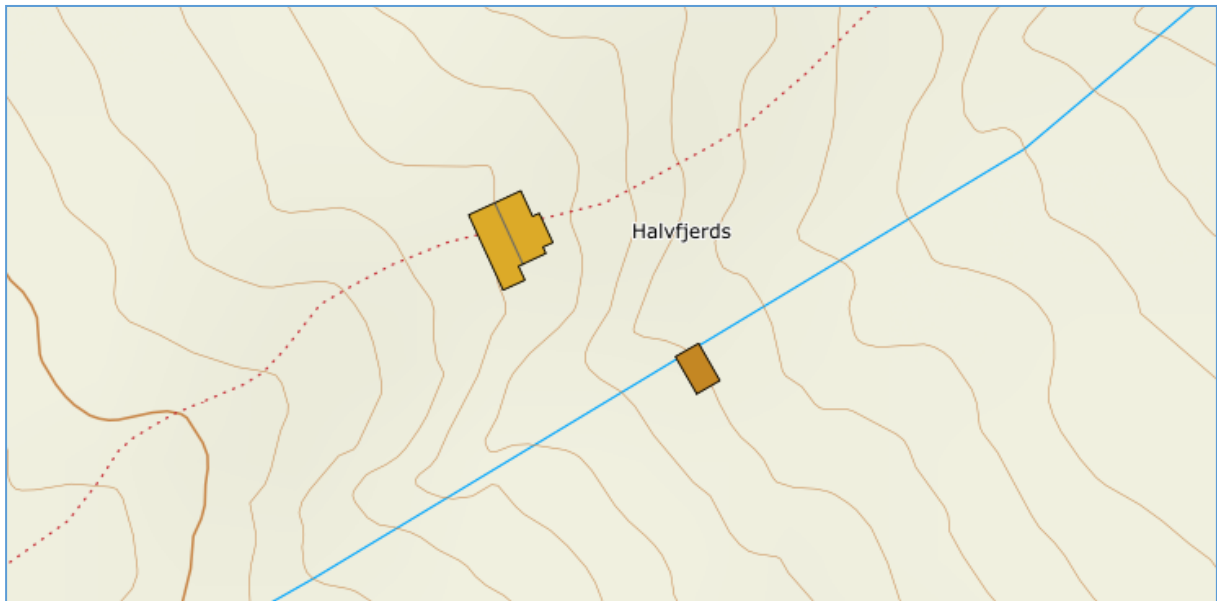

	<p><i>byggetiltaket ikke skal være knyttet til bekvemmelighetshensyn, men forankret i konkrete behov (vedplass, do etc.) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse.</i></p> <p><i>Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate og funksjonen til bygningen skal ikke endres. Svært små buer bør ikke påbygges. Eventuelle krav fra andre sektormyndigheter, eksempelvis Mattilsynet eller Arbeidstilsynet, vil bli vektlagt i vurderingen.</i></p> <p><i>Verneforskriften regulerer ikke innvendige ombygginger som er begrenset til eksisterende grunnflate.</i></p> <p><i>Retningslinjer</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>• Tillatelse til oppføring av nye bygninger kan ikke påregnes gitt.</i><i>• Ordinære vedlikeholdsarbeider på eksisterende bygninger kan gjennomføres uten at planer for dette må forelegges eller godkjennes av forvaltningsmyndigheten.</i><i>• Planer om gjenoppføring av bygninger som går tapt ved brann eller naturskade skal varsles til forvaltningsmyndigheten, som kan sette vilkår for utforming og plassering.</i><i>• Dersom visse vilkår er oppfylt, kan det gis tillatelse til ombygginger og oppføring av mindre tilbygg til eksisterende bygninger.</i>
--	--

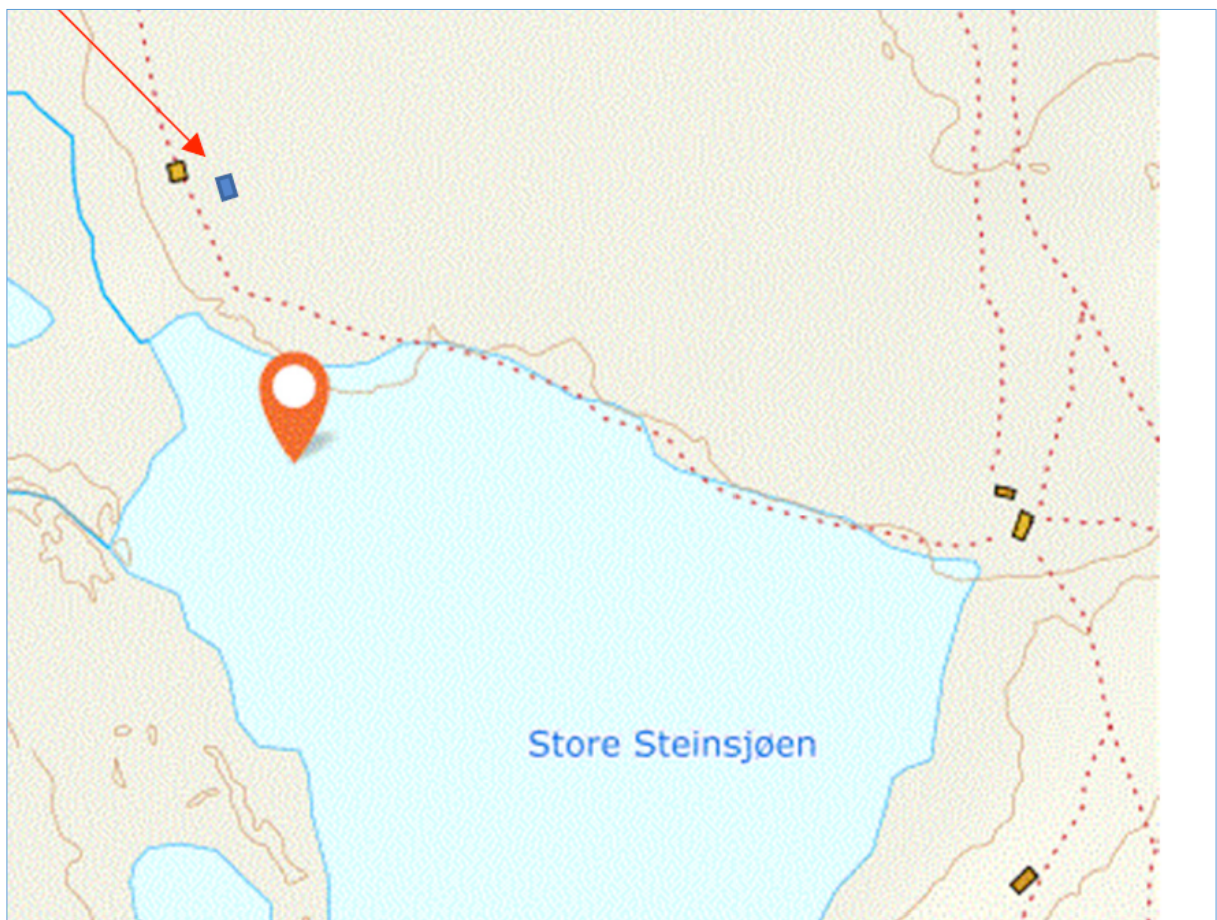
Kart som viser plassering av de to hyttene er vist i figur 1 – 3. Bilder av hytta «Halvfjerds» er vist i figur 4.

Figur 1. Opprinnelig og ny plassering av hytta «Halvfjerds» - tegnet inn etter søknad fra Arnestad og Mønness.

Figur 2. Detaljkart, hytta «Halvfjerds» (Kartverket)

Figur 3. Detaljkart – ny plassering av hytta «Halvfjerds», ved eksisterende bu ved Store Steinsjøen – hentet fra søknaden fra Arnestad og Mønness.

Figur 4. Bilder av hytta «Halvfjerds» - hentet fra søknaden fra Arnestad og Mønness.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Verneforskrift for Hemmeldalen naturreservat

§ 2 Formål

Formålet med fredningen er å ta vare på:

- et stort og tilnærmet urørt naturområde og dets landskapsformer,
- biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser,
- sentrale leveområder for villrein,
- våtmarksområder med et rikt fugleliv,
- et myrlandskap med stor variasjon i myrtyper.

§ 3 Vernebestemmelser

...

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet som oppføring eller ombygging av bygninger, anlegg eller andre varige eller midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner, brakker o.l., Opplistingen er ikke uttømmende.

...

§ 4 Generelle unntak

...

10. Vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger, herunder bygninger, jakttårn, gjerder, sankekvever, bruer, klopper, merkede stier, skilt o.l. Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Vedlikehold omfatter ikke kjørespor eller traktorsleper, eller ombygging eller utvidelse av bygninger.

...

§ 5 Eventuelle unntak etter søknad

Forvaltningsmyndigheten, jf. § 8, kan etter søknad gi tillatelse til:

1. Ombygginger av og mindre tilbygg til bygninger.

...

Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat

s. 22 - 24

Status

Til sammen finnes det relativt mange bygninger innenfor naturreservatet. Flertallet av disse er enkelthytter og buer, men et fåtall setrer med en større bygningsmasse ligger også innenfor området. Nedenfor følger en kommunevis oversikt over det som finnes av bygningsmasse i naturreservatet.

I tabell 2 – 5 i forvaltningsplanen er det vist 52 lokaliteter med til sammen 92 bygninger. Bl.a disse to:

Lokalitet	Bygningstype	Eie
Raudfjellet-Stensjøen (Mønness)	Bu og do	Privat
Rett vest for Hemla (Halvfjers)	Bu og uthus	Privat

s. 24

Mål

- Oppføring av nye bygninger i naturreservatet skal unngås.
- Ordinært vedlikehold av eksisterende bygninger er tillatt.

Rammer/bestemmelser, utfordringer og vurderinger

I utgangspunktet er alle tekniske inngrep, eksempelvis bygge- og anleggsvirksomhet, forbudt. Utviklingen i naturreservater skal være mest mulig naturstyrt. Ved forvaltningen av verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat skal disse overordnede retningslinjene legges til grunn. Tillatelse til oppføring av nye bygninger kan derfor ikke påregnes gitt.

s. 25

- Vedlikehold av eksisterende bygninger, jf. verneforskriftens § 4 punkt 10

Ordinært vedlikehold og reparasjoner av eksisterende bygninger kan utføres uten at det krever melding til eller tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Vedlikeholdsarbeid på bygninger vil ofte være begrunnet i opprusting av teknisk og funksjonell standard slik som tetting mot trekk, etterisolering, montering av nye vinduer, reparasjoner av tak, ytterkledning og fundamentering m.m

...

Ved vedlikehold av eksisterende bygninger kan problemstillingen dukke opp hvorvidt et husvære skal regnes som en fullverdig bygning, eller om forfallet har gått så langt at

vedlikehold i praksis vil si å reise et nytt bygg helt fra grunnen av. I utgangspunktet vil det være naturlig å legge en helhetsvurdering til grunn, der takets tilstand tillegges betydelig vekt.

...

Ombygginger og mindre tilbygg til bygninger, jf. verneforskriftens § 5 punkt 1
Påbygginger/tilbygg til eksisterende bygninger er ikke å betrakte som vedlikehold, uansett omfang. Gjennomføring av slike byggetiltak krever derfor dispensasjon med hjemmel i verneforskriftens § 5 punkt 1. Forutsetninger for å gi dispensasjon for tilbygg/ombygging bør være at byggetiltaket ikke skal være knyttet til bekvemmelighetshensyn, men forankret i konkrete behov (vedplass, do etc.) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningssmasse.

Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate og funksjonen til bygningen skal ikke endres. Svært små buer bør ikke påbygges. Eventuelle krav fra andre sektormyndigheter, eksempelvis Mattilsynet eller Arbeidstilsynet, vil bli vektlagt i vurderingen. Verneforskriften regulerer ikke innvendige ombygginger som er begrenset til eksisterende grunnflate.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkåra er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens miljøretslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden.

Vurdering

Arnestad og Mønness har søkt om å ta ned hytta «Halvfjerds». Videre er planen å føre den opp på nytt, ved eierenes hytte ved Store Stensjøen. Begge hyttene ligger innenfor Hemmedalen naturreservat i Åmot kommune. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven.

Verneforskriften for Hemmedalen naturreservat har ikke regler for riving av bygninger. Det er ikke tillatt å føre opp nye bygninger. Det kan kun tillates mindre tilbygg. (jf. verneforskriften § 3 pkt, og § 5 pkt. 1.)

Verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat hjemler ikke det omsøkte tiltaket, og tiltaket må derfor behandles som en søknad om dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48. For å kunne gi dispensasjon må to forhold være oppfylt:

- tiltaket må ikke være i strid med verneformålet
- tiltaket må ikke ha nevneverdig påvirkning på verneverdiene.

En arealoversikt over de to bygningene er vist i tabell 2.

Tabell 2. Arealoversikt – etter søkerens opplysninger.

Hytte	Areal før (m ²)	Areal etter (m ²)	Endring (%)
«Halvfjerds»	26	0	
Hytte ved Store Stensjøen	46	73	+ 57

Forvaltningsplanen har ingen arealgrenser for påbygg. Det står likevel:

«Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate og funksjonen til bygningen skal ikke endres.»

...

«Forutsetninger for å gi dispensasjon for tilbygg/ombygging bør være at byggetiltaket ikke skal være knyttet til bekvemmelighetshensyn, men forankret i konkrete behov (vedplass, do etc.)»

Det omsøkte tiltaket vil gi en økning i grunnflaten på 57 % for lokaliteten ved Store Stensjøen. Etter nasjonalparkforvalterens vurdering kan dette ikke vurderes som et «mindre tilbygg». De to hyttene representerer i dag ikke en bygningsmessige enhet eller et tun, utover det at de har samme eier. Flyttingen av hytta «Halvfjerds» kan etter nasjonalparkforvalterens vurdering ikke ses på som en omplassering av eksisterende bygningsmasse, men som etablering av et nytt frittstående bygg til hytta ved Store Stensjøen. Det er ikke avgjørende hvor «materialene» kommer fra. At de to hyttene har samme eier kan ikke tillegges vekt.

Formålet med Hemmeldalen naturreservat er å ta vare på ulike verdier for naturmiljøet, knyttet til urørt natur og landskap, biologisk mangfold, villrein, fugleliv, myr og våtmark. For oppfylle verneformålet er det derfor ikke tillatt å iverksette *«tiltak som kan endre naturmiljøet som oppføring eller ombygging av bygninger...»*.

Det omsøkte tiltaket fra Arnestad og Mønness er derfor etter nasjonalparkforvalterens vurdering i strid med verneformålet, og et av vilkårene for å gi dispensasjon (jf. naturmangfoldloven § 48) er ikke oppfylt.

Det er registrert 52 lokaliteter med til sammen 92 bygninger i Hemmeldalen naturreservat. Det er da sannsynlig at det vil komme lignende søknader, og en reell fare for at saken vil skape presedens. Ved å åpne opp for denne typen byggetiltak, ser en bort fra byggeforbudet i verneforskriften, og føringen i forvaltningsplanen om at utviklingen i Hemmeldalen naturreservat skal være mest mulig naturstyrt. Ved siden av å være et nytt inngrep ved Store Stensjøen, vil presedensvirkning også kunne medføre flere nye naturinngrep i naturreservatet. Nasjonalparkforvalteren vurderer det derfor slik at det omsøkte tiltaket vil ha nevneverdig påvirkning på verneverdiene. Heller ikke det andre vilkåret for å gi dispensasjon er oppfylt. (jf. naturmangfoldloven § 48)

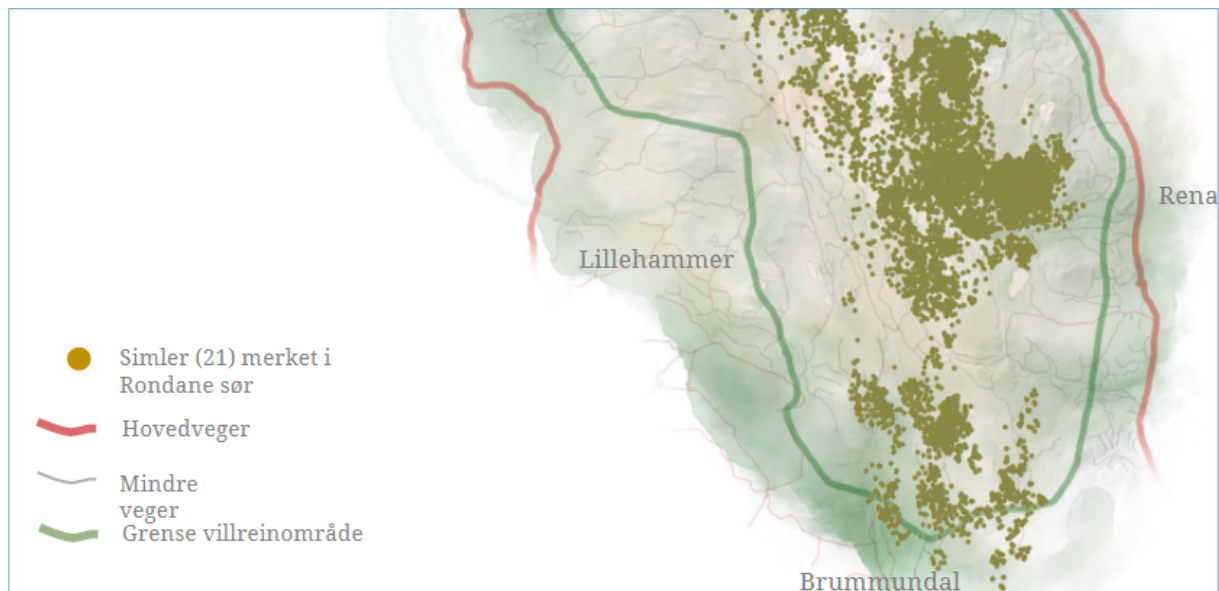
Dispensasjonsregelen i naturmangfoldloven § 48 er ment å være en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle, som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Det omsøkte tiltaket er vurdert å ikke ha en slik karakter, og en dispensasjon vil derfor bidra til å utvide rammene gitt i vernevedtaket.

Søkerne viser til at en flytting av hytta «Halvfjerds» vil gi mindre ferdsel på stien langs Hemla. Det kan godt være mulig. Men siden ferdselen her uansett vil ha et begrenset omfang, er det likevel av mindre betydning, holdt opp mot at en flytting av hytta til Store Stensjøen vil være i strid med verneformålet og ha nevneverdig påvirkning på verneverdiene.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt, jf. naturmangfoldloven § 8. Når det gjelder villrein foreligger

- NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og
- NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølnekletten.
- NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8).

Også i Forvaltningsplanen for Hemmeldalen naturreservat er det gjorde rede for forhold som er relevant for søknaden.

Figur 5. GPS-merkede simlers arealbruk i perioden 2010 – 2018, etter www.villrein.no .

I figur 5 er det vist plott fra GPS-merking av simler i perioden 2010 – 2018. Plottet viser at de merkede simlene i stor grad bruker areal både rundt Store Stensjøen og langs Hemla. Bruken er avgrenset til perioden med barmark (april – november). Å tillate nye byggetiltak i områder som er mye brukt av villreinen, er etter nasjonalparkforvalterens vurdering å legge til

rette for en «bit-for-bit» forvaltning, som over tid vil gi en samlet negativ effekt villreinens leveområder. (jf. naturmangfoldloven § 10).

Flytting av en hytte, slik det er søkt om, vil neppe gi en samlet redusert bruk av området. En redusert bruk av området ved Hemla, der «Halvfjerds» i dag ligger, må veies opp mot en mulig økt bruk av området ved Store Stensjøen, hvis hytta skulle bli flyttet hit. (naturmangfoldloven §§10 og 12)

Konklusjon

Nasjonalparkforvalteren vil innstille på avslag på søknaden fra Arnestad og Mønness om dispensasjon fra verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat. Det omsøkte tiltaket er i strid med verneformålet, og vil ha en nevneverdig påvirkning på verneverdiene. En dispensasjon vil lett gi presedens til lignende søknader, Flytting av hytta «Halvfjerds» er vurdert å ha liten eller ingen positiv virkning for villreinens bruk av området.